

Становище

от

проф. Людмил Христов - ръководител на Департамент “Кино, реклама и шоубизнес” в НБУ, член на научно жури, назначено със заповед на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски“, по обявения от СУ в ДВ бр. 32 от 22.04.2016 г. конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“, по професионално направление 3.5 „Обществени комуникации и информационни науки (журналистика – телевизионни системи)

Относно: хабилитационния труд „Телевизионни системи и аудиовизуална индустрия. Европейски политики“

С автор: ас. д-р Светлана Кирилова Божилова

Предоставената ми за становище монография е в обем 230 страници съдържащи същинската част на труда, разположен в шест глави, заключение, както и проектът осъществен преди седем години от кандидата – Университетска телевизия „Алма матер“ към Софийския университет „Св. Климент Охридски“.

Ще започна своя коментар с някои извадки от биографичната справка на д-р Божилова свързани с нейната професионална реализация. Телевизионен журналист по образование и работа в Обществената телевизия като сценарист и редактор. Медиен експерт, член на НСРТ по времето на неговото създаване, автор на лицензионни съдържания за радио и телевизионна дейност, представител на България в редица Европейски институции, автор на десетки статии, преподавател с повече от два десет години опит, създател и директор на единствената у нас лицензирана университетска телевизия. И това са само част от проявленията на многостранните ѝ интереси в областта на европейската, в това число и българската аудиовизуална индустрия.

В разглеждания труд авторът систематизира структурата и функцията на европейската телевизионна система и посредством богат и аргументиран емпирически материал я изследва и представя в нейните две проявления – обществени и търговски телевизионни оператори. Тяхната дейност е показана през призмата на основополагащи европейски нормативни документи, свързани с медийната регулация и независимата журналистика. Направен е сравнителен анализ между европейската аудиовизуална индустрия и глобалната телевизионна индустрия, като самостоятелни системи и като част от световната комуникационна среда. Последователното и аргументирано излагане на текста е защитено от огромния опит, който притежава Светлана Божилова, както и

многогодишните и изследвания по темата. Особен интерес за автора представлява мисията на обществените телевизионни оператори, които трябва да функционират като гарант за културната идентичност, да коригират и компенсират пропуските и недостатъците в програмната политика на търговските медии, съобразяващи се единствено и изцяло с вкуса и интересите на масовата аудитория. Според експертизи, разработени от Съвета на Европа, обществената мисия включва предоставяне на специализирани тематични канали – младежки, образователни, за култура и изкуства, научно-популярни.

Темата за конкурентноспособността на Европейската телевизионна индустрия на фона на доминиращата американска филмова и телевизионна продукция в програмата на големите телевизионни оператори като функция на редица обективни фактори е важна част от изследването. Изводът, който трябва да се има предвид и от българския обществен оператор е, че приоритет в развитието на телевизионния пазар е продуцирането на игрални, документални и телевизионни сериали, естествено не за сметка на останалите телевизионни формати. Не бива да пропускам и добрата досегашна практика на БНТ да участва като копродуцент или чрез механизма на предварителната откупка (presale) в създаването на игрална, документална и анимационна продукция. По закон, Общественият телевизионен оператор БНТ трябва да отдели 10% от бюджета си за производство на филмова продукция. Дори в държавите, в които телевизионните оператори не са задължени да инвестират по закон, се влагат значителни средства в такова производство. Особено внимание в труда е обърнато на регулацията – правната рамка, в която да се развива дейността на телевизионните оператори, били те обществени или търговски. Във всички страни членки на Европейския съюз съществува медийно законодателство, което да координира националните правни наредби с европейските разпоредби за трансгранично разпространение на телевизионни програми. Директивата „Телевизия без граници“ осигурява свободно движение на телевизионните услуги и е основополагащ документ в европейското аудиовизуално пространство.

След като аналитично представя състоянието и развитието на европейската аудиовизуална среда, Светлана Божилова разкрива не особено радостното картина и в българската такава. Поради разнородни политически и лобистки интереси развитието и либерализирането на телевизионния пазар у нас се забавя с години. След „бума“ на частните телевизии последваха и негативни явления, при които търговският интерес надделява, дори измества напълно обществения. Именно тук се явява мисията на обществените оператори – гарант за запазване интереса на обществото. В една от своите статии, писана преди няколко години, д-р Божилова аргументирано и критично представя проблемите на българския телевизионен пазар и най-важно – причината за тях. Ще си позволяя цитат,

който обобщава: „...Основните политически субекти на прехода в България съумяха бързо и ефективно да трансформират политическата си власт в медийна, като демонстрираха, независимо от цветовете си, уникално единство в подходите си при легализиране и структуриране на телевизионния пазар.“ И малко по-нататък: „...Легализирането на аудиовизуалния пазар се забави заради умишленото бездействие на политическите институции, които формулираха цели седем години временни правила, временни статутни за обществени оператори, временни комисии.“ Както се казва – коментарът е излишен...

Поради ограничения формат на моя текст ще се спра накратко на част от академичната дейност на кандидата и по специално на създадената от нея студентска политематична Университетска програма „Алма матер“. Едва ли има по-полезно съчетание на научна и приложна дейност за изява на обучаващите се студенти по телевизионна журналистика. При това привличайки и други обучаващи се от различни висши училища в качеството на режисьори, оператори, монтажисти, драматурзи. Казвам това от собствен опит, тъй като не малко мои студенти са преминали през тази „школа“, използвайки я и като трамплин за работата си по-нататък.

Категорично подкрепям приносните моменти в хабилизационния труд – монографията на кандидата изложени в резюмето на научните изследвания, приложено в документацията по конкурса.

Накрая, трябва да заявя, че отдавна не съм имал толкова лека задача – при този огромен доказателствен материал да отбера необходимите, но и достатъчни условия, за да подкрепя една безспорна кандидатура.

В заключение ще кажа, че хабилизационният труд „Телевизионни системи и аудиовизуална индустрия. Европейски политики“ е собствена разработка на актуална тема, с оригинални научни и практико-приложни приноси и това ми дава основание да предложа на уважаемите членове на научното жури да подкрепят кандидатурата на ас. д-р Светлана Кирилова Божилова, за придобиване на академичната длъжност „ДОЦЕНТ“ на Софийския университет „Св. Климент Охридски“, като тази си оценка ще потвърдя с позитивен вот в заключителното заседание на научното жури по конкурса.

проф. Людмил Христов

София, 24.08.2016 г.